

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

МАТЕРІАЛИ КРУГЛОГО СТОЛУ
«Об'єднання теорії та практики –
запорука підвищення готовності
оперативно-рятувальних підрозділів до
виконання дій за призначенням»

22 листопада 2024 року

Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням. Матеріали круглого столу. – Черкаси: Національний університет цивільного захисту України, 22 листопада 2024. – 212 с.

У збірці розміщено матеріали круглого столу «Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням». У збірці представлено наукові доповіді з наступних напрямків:

- Проблемні питання організації служби та професійної підготовки в ДСНС України в умовах воєнного стану.

- Особливості застосування засобів і способів гасіння пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

- Актуальні питання створення, переобладнання та використання пожежної та аварійно-рятувальної техніки, оснащення та засоби індивідуального захисту в Україні у мирний та воєнний час.

- Моніторинг поточного стану та оперативні заходи реагування на надзвичайні ситуації чи інциденти, пов'язані з викидом (виливом) небезпечних хімічних та радіоактивних речовин.

- Інноваційні підходи та технології у вдосконаленні роботи оперативно-рятувальних підрозділів ДСНС в умовах воєнного конфлікту.

Редакційна колегія:

кандидат технічних наук, доцент Савельєв Д.І.

кандидат технічних наук, доцент Виноградов С.А.

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та стилістику матеріалів, представлених у збірнику.

Відповідальний за випуск Савельєв Д.І.

ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ РЯТУВАЛЬНИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Є.М. Криворучко, викладач кафедри, НУЦЗ України
М.А. Захаров, АРЗ СП ГУ ДСНС України у Харківській області

Проведення пошукових та рятувальних робіт особовим складом аварійно-рятувальних підрозділів в умовах сьогодення здійснюється за рахунок використання особовим складом спеціального обладнання та інженерного спорядження різного типу. Такі роботи супроводжуються значним фізичним навантаженням та вимагають від особового складу фізичної витривалості в поєднанні з наявністю навичок та відпрацьованих алгоритмів використання різноманітного аварійно-рятувального інструменту. Крім того постійні тренування є обов'язковою складовою готовності сил та засобів аварійно-рятувальної служби до дій за призначенням [1].

Повномаштабне вторгнення російської федерації вимагає від рятувальників постійної готовності до проведення аварійно-рятувальних робіт, з масштабами яких досі мало хто зтикався. За попередніми підрахунками, в Україні в результаті російської агресії наразі пошкоджено або зруйновано близько 120 тис. приватних домоволодінь та понад 20 тис. багатоповерхових будинків, третина з яких зруйновані повністю. Розбір завалів за допомогою ручного інструменту та з використанням інженерної техніки (підйомні крани, бульдозери, екскаватори, лебідки), розбір конструкцій пошкоджених будівель на висотах, деблокування потерпілих та тіл загиблих стали повсякденністю для рятувальників [2].

Рисунок 1 – Наслідки ракетно-артилерійських обстрілів.

Проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт нерідко триває днями, а ліквідація наслідків таких подій може тривати тижнями. І якщо роботи з розбору завалів, розчищення території, відновлення комунікацій та інших, не термінових, робіт можливо організувати за певним планом, то виконання пошуково-рятувальних робіт вимагає значної концентрації сил, фізичної витривалості, підготовленості та оснащеності рятувальників.

Рисунок 2 – Розбір завалів.

Руйнування багатоповерхових житлових будинків вимагає, в тому числі, проведення робіт на висоті. Ці роботи можуть бути пов'язані як з рятуванням людей з верхніх поверхів, так і з демонтажем аварійних чи нависаючих конструкцій. Тому підготовка рятувальників в цьому напрямку, удосконалення їх практичних навичок та відпрацювання прийомів подібних робіт є актуальним питанням.

Рисунок 3. Робота рятувальників на висоті.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту з метою забезпечення успішного виконання завдань за призначенням проводиться під час службової підготовки у робочий час [3]. При цьому запорукою набуття, закріплення та вдосконалення умінь та навичок особовим складом є якісна організація практичних занять в системі службової підготовки та забезпечення відповідної навчально-тренувальної база в органах та підрозділах цивільного захисту. До складу навчально-тренувальної бази, що забезпечує проведення практичних занять входять навчальні споруди [4]:

- спортзал;
- спортивна кімната;
- спортивний майданчик;
- навчальна башта;
- стометрова смуга з перешкодами;
- смуга психологічної підготовки;
- навчальний майданчик з підготовки піротехніків;
- обладнане місце для проведення водолазних спусків;
- теплодимокамера (димокамера, теплокамера, тренажери).

В умовах війни до проведення аварійно-рятувальних робіт, враховуючи складність ситуації, велику кількість потерпілих та масштаби руйнувань, залучаються не тільки фахівці спеціалізованих підрозділів а й пожежно-рятувальні підрозділи та інші служби. Питання їх підготовки є надважливим. Окрім самої підготовки актуальним залишається підтримання готовності та вдосконалення раніше набутих, в тому числі в умовах ліквідації наслідків подій, навичок та умінь. Все це можливе лише при наявності відповідної навчально-тренувальної бази. Це можуть бути штучні завали, залізобетонні конструкції для імітації частково зруйнованих будівель, конструкції для відпрацювання прийомів рятування потерпілих з висоти (Рис. 4) та інше.

Рисунок 4 - Практичні заняття на штучному завалі та аварійній будівлі.

Наявність навчально-тренувальних баз (полігонів) для підготовки фахівців пожежно-рятувальних та аварійно-рятувальних підрозділів, навчально-тренувальних майданчиків в територіальних органах ДСНС чи окремих спеціалізованих підрозділах - є запорукою готовності сил та засобів до дій за призначенням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубінін Д. П., Іванов М.А. Вимоги діючого законодавства України для підготовки пожежних-рятувальників за рахунок використання тренажерів. Матеріали 3-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми пожежної безпеки 2024» («Fire Safety Issues 2024»). – Х.: НУЦЗ України, 2024. С. 170-172.

2. Остапов К.М., Грицина І.М., Використання сучасних технічних засобів для підвищення ефективності пошукових робіт при руйнуванні будівель. Матеріали круглого столу «Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням». НУЦЗ України, 2022. С. 58-60.

3. Кодекс цивільного захисту України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34- 35, ст. 458.

4. Наказ МВС України № 511 від 15.06.2017 «Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту».